

Filmoteka Szkolna

Lekcja 31: W kręgu tradycji romantycznej

Kamila Kołacz

Organizator:

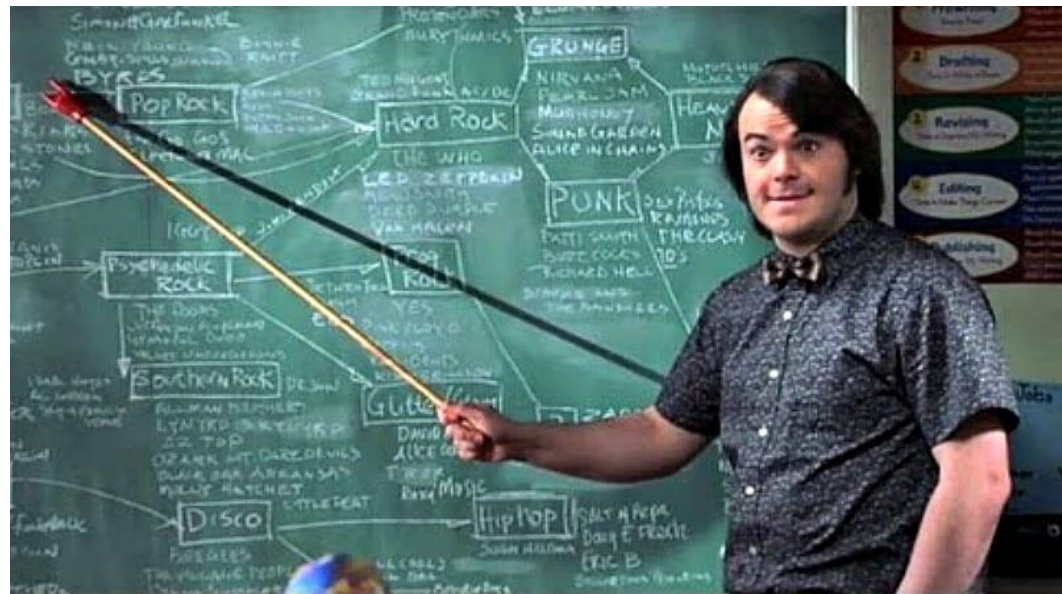
FINA

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Plan spotkania

- 90 minut
- wykład
- ćwiczenia
- Q&A

Czego oczekujesz od tego spotkania?

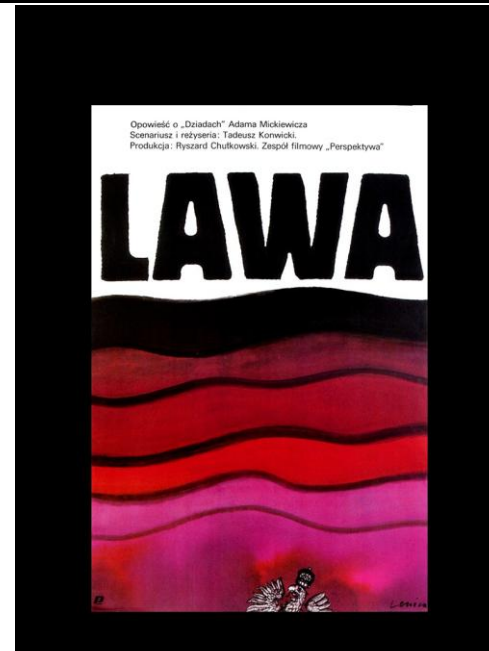
- Mentimetr
- <https://www.menti.com/almh5z7gv8ry>

Lekcja 31: W kręgu tradycji romantycznej

- ***Lawa. Opowieść o „Dziadach” Adama Mickiewicza*** (1989)
reż. Tadeusz Konwicki
czas trwania: 2 godz. 9 min.

- ***Pan Tadeusz. Księga I. Gospodarstwo*** (1980)
reż. Julian Antonisz
czas trwania: 12 min.

Lekcja 31: W kręgu tradycji romantycznej

1. Mickiewiczowskie „Dziady” w konfrontacji ze współczesnością. Dyskusja nad *Lawą* Tadeusza Konwickiego (szkoły średnie)
2. Antonisz czyta Mickiewicza, czyli epopeja narodowa w awangardowym wydaniu. Rozmowa na temat filmu *Pan Tadeusz. Księga I. Gospodarstwo* w reż. J. J. Antonisza (klasy 7-8 szkoły podstawowej)

Scenariusz nr 1

Mickiewiczowskie „Dziady” w konfrontacji ze współczesnością. Dyskusja nad *Lawą* Tadeusza Konwickiego

Ogólne informacje

Temat lekcji: Mickiewiczowskie „Dziady” w konfrontacji ze współczesnością. Dyskusja nad *Lawą* Tadeusza Konwickiego

Etap edukacji: szkoła ponadpodstawowa jako uzupełnienie cyklu zajęć omawiających „Dziady” Adama Mickiewicza

Czas trwania zajęć: 2 godziny lekcyjne

Cele

Cel ogólny: rozbudzenie u uczniów refleksji nad trwałością wartości przedstawianych w dziele literackim, wskazanie możliwości ich aktualizacji za pomocą dzieła filmowego. Przy okazji przemyśleń nad aktualnością paradygmatu romantycznego uczniowie utrwalają i rozwijają swoją wiedzę o epoce.

Cele szczegółowe:

- uczeń utrwalą wiedzę o „Dziadach” Adama Mickiewicza;
- uczeń porównuje dzieło filmowe z jego literackim pierwowzorem;
- uczeń analizuje dzieło filmowe, uwzględniając jego specyfikę środków wyrazu;
- uczeń ćwiczy się w sztuce dyskusji i argumentacji;
- uczeń ocenia siłę argumentacji;
- uczeń dba o poprawność językową wypowiedzi ustnej.

Metody i formy pracy

Metody pracy:

- dyskusja,
- metoda problemowa,
- burza mózgów,
- debata,
- praca z tekstem,
- praca z materiałem filmowym

Formy pracy:

- praca indywidualna,
- praca w parach/praca zespołowa

Środki dydaktyczne

Środki dydaktyczne:

- film Tadeusza Konwickiego *Lawa. Opowieść o „Dziadach” Adama Mickiewicza*,
- fragment książki Doroty Siwickiej *Zapytaj Mickiewicza* oraz wybrane wypowiedzi z forum internetowego (załączniki),
- materiały ksero (karty pracy) przygotowane przez nauczyciela (załączniki)

Przed rozpoczęciem lekcji

1. Uczniowie oglądają samodzielnie film Tadeusza Konwickiego *Lawa. Opowieść o „Dziadach” Adama Mickiewicza*

(rozesłać link do filmu)

2. Uczniowie czytają samodzielnie tekst Doroty Siwickiej *Zapytaj Mickiewicza*

(rozdać ksero fragmentu tekstu)

Dorota Siwicka, *Zapytaj Mickiewicza*, Gdańsk 2007, s. 12-13

Załącznik I

Dziady III – bez odbioru

Może jednak jest tak, że Mickiewicz, że III część *Dziadów* wysyła do nas sygnał, którego nie jesteśmy w stanie odebrać. Może nawet go nie słyszymy. Może brak nam uszu albo jakiegoś słuchu wewnętrznego.

Moja hipoteza brzmi następująco: *Dziady* drezdeńskie oparte są na takim ujęciu historii, które wywodzi się z wzniosłego jej odczuwania i do takiego jej odczuwania się odwołuje. My zaś – dzisiaj, w Polsce – nie odczuwamy historii w kategoriach wzniosłości. Żyjemy w czasach (może szczęśliwych), które charakteryzuje zanik poczucia historyczności w ogóle. Jak zatem myśleć, że historia może być Wielka i Straszna? Czy to więc wzniosłość jest barierą, która przeszkadza w odbiorze Mickiewiczowskiego dzieła – nie potrafimy, nie możemy poczuć tego, co on chciałby, abyśmy odczuli. (...)

Spytajmy zatem o stan naszych „organów wzniosłości”. Czy odczuwamy wzniosłość natury? Bywa, że tak. Wzniosłość sztuki? Zdarza się coraz rzadziej (...). Czy odczuwamy wzniosłość historii? W to wątpię. A wzniosłość *III części Dziadów*? Czy słuchając *Dziadów*, czujemy dreszcze, czy otwieramy szerzej oczy, czy nabieramy powietrza w płuca, jakbyśmy chcieli wzlecieć, czy sięgamy po szablę? A nasi rodzice, dziadkowie, pradiadkowie? Czy czuli to?

Przebieg lekcji

1. DYSKUSJA

Po podaniu tematu **zainicjuj dyskusję** na temat, **czy *Dziady* Mickiewicza dla współczesnych odbiorców mogą być tekstem aktualnym**. Na jakie problemy napotykają czytelnicy w XXI wieku?

Poproś uczniów o zreferowanie głównej tezy tekstu Doroty Siwickiej (Załącznik I).

Czy uczniowie zgadzają się z takim spojrzeniem na dzieło romantyka? Hipoteza badaczki niech stanie się punktem wyjścia do prezentacji własnych przemyśleń uczniów o aktualności romantycznego arcydzieła. Jak wygląda jego percepcja wśród młodego pokolenia w wieku XXI.

Przebieg lekcji

2. ROZMOWA

Spytaj uczniów, **czy film Konwickiego przybliżył im dzieło Mickiewicza**. Jeśli tak, to w jaki sposób. Odpowiedzi nie powinny ograniczać się do kwestii zrozumienia czy unaocznienia scen dramatu, pytaj uczniów, czy odnajdują w *Lawie* uniwersalne prawdy o świecie, w którym żyją.

Pomocne w tej dyskusji będą materiały z forum internetowego (Załącznik I). Jeśli uczniowie mają problemy ze wskazaniem własnych, mogą zacząć od przytoczenia spostrzeżeń internautów i określenia, czy zgadzają się z głosami na forum.

Fragmenty dyskusji o filmie *Lawa* na forum Filmweb.pl

- **Gremlin085:** Jak puszcza mi to na polskim w liceum, to mnie nudziło, ale teraz, kilka lat później... jest już OK. O czym są te monologi? O czym śpiewa Gustaw w więzieniu? O „zemście na wrogu”, o tym żeby mu „wbić kły w duszę” i to nawet „mimo Boga”. Wielka Improwizacja to marzenie o tym, żeby naród uzyskał podmiotowość dzięki jednemu przywódcy, który miałby autorytet i posłuch u „milionów”.
- **_LG_:** Mnie już w liceum ten film poruszył. Ten klimat, głębia i dramatyczny wymiar bohaterów... Przepiękne sceny więzienne – niezapomniane wykonanie buntowniczych piosenek. Aż samemu by się chciało zanucić: „zemsta, zemsta, zemsta na wroga...”. Duże wrażenie robi doborowa obsada i autentyczne wnętrza oraz muzyka. Oglądałam potem „Dziady” Englerta z tymi wszystkimi efektami specjalnymi, ale nie odnalazłam w nich tego dramatyizmu i klimatu co u Konwickiego.

Fragmenty dyskusji o filmie *Lawa* na forum Filmweb.pl

- **DonDominik:** Średnio mnie obchodzi, jakie główny bohater miał marzenia. James Bond nie został superagentem, bo marzył. Roman Polański nie został legendarnym reżyserem, bo marzył. Wzięli się do pracy, czego Gustaw nie uczynił, bo jak widać w filmie, w wieku emerytalnym siedzi sobie przed jakimś domkiem i ciągle głądzi swoje poetyckie i nikomu niepotrzebne teksty. Moim zdaniem, żeby obronić ojczyznę, należy zrobić coś więcej niż rzucać słowa na wiatr. Należy używać nie tylko wyobraźni, ale i siły mięśni. Poetyckim talentem nikt jeszcze wojny nie wygrał.
- **Ninna7:** O marzeniach myślisz zbyt pochopnie. Dlaczego wzięłaś się za ten tytuł? Nie pasjonujesz się poezją, nie widzisz gry aktorskiej, chociażby Holoubka. Zauważ, że aby użyć siły mięśni, trzeba mieć motyw. Gdyby nasz „legendarny reżyser” nie marzył na początku, byłby tylko „reżyserem”, który nie miałby pasji do tego, co robi. To prawda, że aby coś naprawdę osiągnąć, trzeba włożyć w to pracę nad sobą. Tylko że sama praca nad sobą nie wystarczy, aby zostać KIMŚ. Trzeba kochać swoją pracę.

Fragmenty dyskusji o filmie *Lawa* na forum Filmweb.pl

- **DonDominik:** Zgadzam się, że aby coś osiągnąć, potrzeba marzeń, ale Gustaw tego nie osiągnął. Wyzwolił ojczyznę? Nie. Zginął za Polskę? Nie. Próbował choć walczyć z wrogiem? Nie. Oto trzy pytania, które zdefiniowały głównego bohatera, jako egoistycznego megalomana. Spartakus nie prosił jakiegokolwiek Boga o oddanie mu władzy, kiedy prowadził armię niewolników przeciwko Rzymowi. Cezar Borgia nie czynił tego, gdy zdobywał Forli z rąk Katariny Sforzy. Zgadzam się, że potrzebne są marzenia, aby zostać KIMŚ, ale Gustaw do wieku emerytalnego pozostał nawiedzonym poetą, czyli NIKIM.
- **Ninna7:** Oglądałam ten film z zupełnie innej perspektywy, poświęcając uwagę grze aktorskiej. Właśnie widzę, że tak naprawdę nie patrzyłam na akcję. Dostrzegałam tylko poszczególne wypowiedzi. Gra Holoubka oczywiście i Jolanty Piętek-Góreckiej najbardziej mi przypadła do serca. Zawiódł mnie Fronczewski. Żebrowski tylko ładnie wyglądał i denerwowała mnie gra Mai Komorowskiej. Tyle pamiętam i myślę, że to mi wystarczy. Ewidentnie zgadzam się, że dla Gustawa za późno na spełnienie marzeń :)

Przebieg lekcji

3. BURZA MÓZGÓW

Spytaj uczniów, **co zmienił Tadeusz Konwicki w stosunku do literackiego pierwowzoru** – wyniki burzy mózgów notuj na bieżąco na tablicy.

Omów spostrzeżenia uczniów.

Rozdaj karty pracy (Załącznik II). W kolumnie „Modyfikacja” pozostawiono wolne pola, mogą one być uzupełnione, jeśli uczniowie mają dalsze spostrzeżenia na temat filmu. Poproś uczniów o wypełnienie drugiej kolumny (praca parami w ławkach), która ma informować, co udało się w ten sposób osiągnąć reżyserowi. Wybrane dwójki prezentują wyniki swoich analiz.

Pytania pomocnicze można zapisać na tablicy:

- czy zastosowane przez reżysera zabiegi okazały się trafione?
- czy odpowiadają wrażliwości współczesnego widza?
- czy nie ingerują za bardzo w tekst Mickiewicza i nie wypaczają sensu?

Załącznik II

Porównanie filmu Tadeusza Konwickiego „Lawa” z dramatem romantycznym „Dziady” Adama Mickiewicza

modyfikacja względem pierwowzoru	osiągnięty efekt	twoja ocena
pominięcie w całości <i>Widzenia Ewy i Ustępu</i>		
skrót w stosunku do tekstu literackiego		
przeplatanie różnych scen z Mickiewiczowskiego pierwowzoru		
kadry pokazujące współczesną Polskę		
dwóch Konradów (młody i stary)		
zmieniony tytuł		

Porównanie filmu Tadeusza Konwickiego *Lawa* z dramatem romantycznym *Dziady Adama Mickiewicza* – PROPOZYJE ODPOWIEDZI

modyfikacja względem pierwowzoru	osiągnięty efekt	twoja ocena
pominięcie w całości <i>Widzenia Ewy</i> i <i>Ustępu</i>	skrócenie filmu, utrata treści i znaczeń	
skrót w stosunku do tekstu literackiego	kondensacja treści, dynamizacja filmu	
przeplatanie różnych scen z Mickiewiczowskiego pierwowzoru	wrażenie równoczesności rozgrywających się scen, spójność przedstawionych wydarzeń, urozmaicenie treści	
kadry pokazujące współczesną Polskę	aktualizacja treści, odniesienie dzieła Mickiewicza do czasów PRL	
dwóch Konradów (młody i stary)	pokazanie bohatera w sposób przekrojowy na różnych etapach rozwoju	
zmieniony tytuł	nacisk położony na inne (społeczne) treści dramatu	

Uwaga: są to jedynie propozycje odpowiedzi, należy zaakceptować także inne zgodne z filmem i właściwie uargumentowane rozwiązania. Ostatnią kolumnę uczniowie wypełniają według ich własnej oceny zastosowanych środków.

Przebieg lekcji

4. DEBATA

Czy *Lawa* Tadeusza Konwickiego uwspółcześnia i przybliża dzisiejszemu widzowi przesłanie Mickiewiczowskich „Dziadów”?

Przebieg lekcji

Poproś uczniów, aby podzielili się na dwa stronnictwa: argumentujących za tym, że reżyserowi udało się pokazać współczesnione *Dziady* i tych, którzy będą twierdzić, że ten zamiar się nie powiódł.

Wyznacz osobę kierującą debatą, która otworzy i zamknie dyskusję, będzie udzielać głosu debatującym. Wyznacz trójkę sędziów, którzy będą oceniać debatę.

Wyjaśnij klasie, jakie będą zasady oceny każdej z grup:

- ocena siły argumentów: od 0 do 3 punktów;
- ocena poprawności językowej: od 0 do 2 punktów;
- ocena kultury dyskusji: od 0 do 2 punktów.

Załącznik III

Karta oceny debaty na temat:

Czy „Lawa” Tadeusza Konwickiego uwspółcześnia i przybliża dzisiejszemu widzowi przesłanie Mickiewiczowskich „Dziadów”?

	Grupa TAK	Grupa NIE
Siła argumentów	0 — 1 — 2 — 3	0 — 1 — 2 — 3
Poprawność wypowiedzi	0 — 1 — 2	0 — 1 — 2
Kultura dyskusji	0 — 1 — 2	0 — 1 — 2
SUMA		

Najskuteczniejszy dyskutant: _____

Uzasadnienie: _____

Przebieg lekcji

- Poinformuj uczniów, że sędziowie wybiorą także najskuteczniejszego dyskutanta. Do zabrania głosu może zgłaszać się każdy członek grupy przez podniesienie ręki. Prowadzący dyskusję i sędziowie zajmują miejsce przed tablicą, debatujący zbierają się po dwóch stronach sali. Przed rozpoczęciem debaty daj grupom kilka minut na wzajemne zapoznanie się z przygotowanymi wcześniej notatkami z tabeli w kolumnie „Ocena” i ustalenie wspólnej linii argumentacji. Rozdaj sędziom karty oceny debaty (Załącznik III). Wyznacz czas trwania dyskusji – 15 minut.
- Po zakończeniu debaty sędziowie podają noty, jakie wystawili obu grupom, oraz wskazują (wraz z uzasadnieniem) osobę, którą wytypowali do tytułu najskuteczniejszego dyskutanta. Następuje podanie zsumowanej punktacji. Nagroź ocenami najaktywniejszych uczestników debaty oraz osoby czynnie zaangażowane w jej przebieg (prowadzący, sędziowie).

Po lekcji

5. PROPOZYCJE PRACY DOMOWEJ

- I Napisz pracę na temat: Czy, a jeśli tak to – które, idee romantyzmu są aktualne w świecie nam współczesnym (odnieś się m.in. do filmu Tadeusza Konwickiego *Lawa*)?

- II Uczniowie dobierają się w kilkusobowe grupy. Następnie poproś by przygotowali w grupach uwspółcześnioną wersję wybranego przez nich fragmentu „Dziadów” Adama Mickiewicza. Praca może mieć formę komiksu, scenki dramatycznej, filmu nakręconego telefonem etc. Uczniowie zaprezentują efekty swojej pracy na kolejnych zajęciach.

Po lekcji

- III Jakie utwory epoki romantyzmu wydają się warte przeniesienia na ekran? Poproś uczniów by wybrali jeden taki tytuł, a zaplanowali swoją wymarzoną produkcję: zastanowili się kto mógłby wyreżyserować film, jaką miałyby konwencję gatunkową, kto znalazłby się w obsadzie, kto skomponowałby muzykę etc. Uczniowie prezentują efekty swojej pracy na kolejnych zajęciach np. w formie prezentacji multimedialnej (choćby po to, by pokazać np. twarze aktorów, których nauczyciel bądź rówieśnicy mogą nie znać), przerobionych zwiastunów filmów, bądź trailerów własnego autorstwa.

Scenariusz nr 2

**Antonisz czyta Mickiewicza, czyli
epopeja narodowa w
awangardowym wydaniu.**

**Rozmowa na temat filmu *Pan
Tadeusz. Księga I. Gospodarstwo*
w reż. J. J. Antonisza**

Ogólne informacje

Temat lekcji: Antonisz czyta Mickiewicza, czyli epopeja narodowa w awangardowym wydaniu. Rozmowa na temat filmu „Pan Tadeusz. Księga I. Gospodarstwo” w reż. J. J. Antonisza.

Etap edukacji: szkoła podstawowa (klasy 7-8)

Przedmiot: język polski, wiedza o kulturze, pozalekcyjne zajęcia filmowe (np. zajęcia artystyczne)

Czas zajęć: 2 godziny lekcyjne (w tym projekcja filmu)

Cele zajęć

Cel główny: doskonalenie umiejętności świadomego odbioru dzieła filmowego oraz zapoznanie uczniów z animowaną adaptacją „I Księgi Pana Tadeusza”, będącą próbą polemiki ze stereotypami nadbudowanymi na romantycznym dziele.

Cele szczegółowe:

Po zajęciach uczeń będzie umiał:

- omówić cechy i sposób powstawania filmu *non camerowego*,
- scharakteryzować krótko twórczość J. J. Antonisza,
- zabierać głos w dyskusji na temat współczesnego odczytywania „Pana Tadeusza” A. Mickiewicza,
- porównać adaptację filmową z jej literackim pierwowzorem,
- analizować film animowany, ze wskazaniem jego elementów formalnych oraz określaniem ich funkcji,
- współpracować w zespole i twórczo rozwiązywać problemy

Metody pracy

- burza pytań,
- dyskusja,
- praca w grupach,
- praca z filmem

Materiały pomocnicze

Materiały pomocnicze:

- film *Pan Tadeusz. Księga I. Gospodarstwo* w reż. J. J. Antonisza
- film Jak Antoniszczak robił świat?
<http://www.youtube.com/watch?v=cEexNW30Lvk&feature=relmfu>
- materiały pomocnicze dostępne na stronie:
www.filmotekaszkolna.pl (lekcja „W kręgu tradycji romantycznej”)
- duży karton i pisak lub tablica i kreda/pisak
- instrukcje pracy grup (materiał pomocniczy nr 1)
- kartki A4 z wydrukowanym zdjęciem J. J. Antonisza (materiał pomocniczy nr 2)

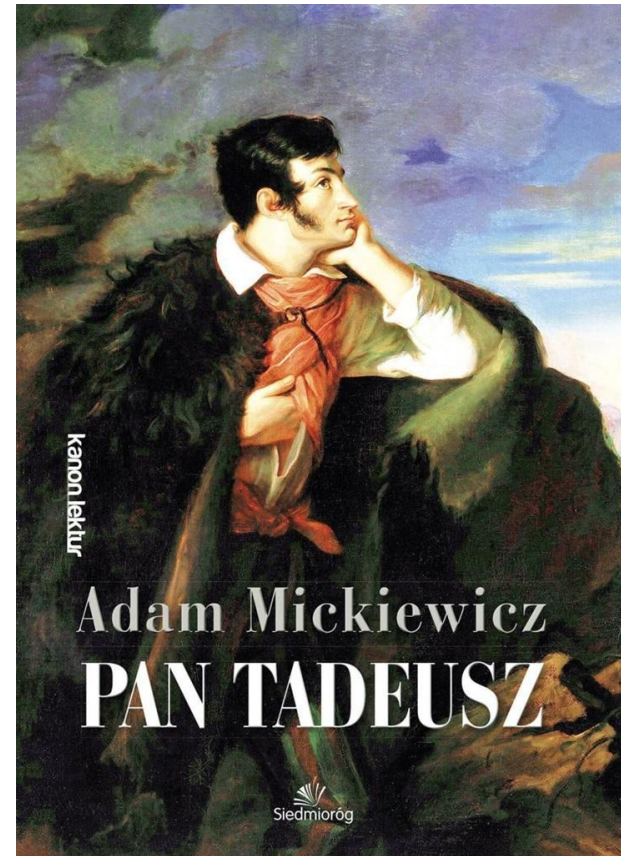
Przebieg lekcji 1

1. PRACA INDYWIDUALNA (rozgrzewka)

Poproś uczniów, aby każdy z nich na osobnej kartce uzupełnił zapisany na dużym kartonie (tablicy) tekst:

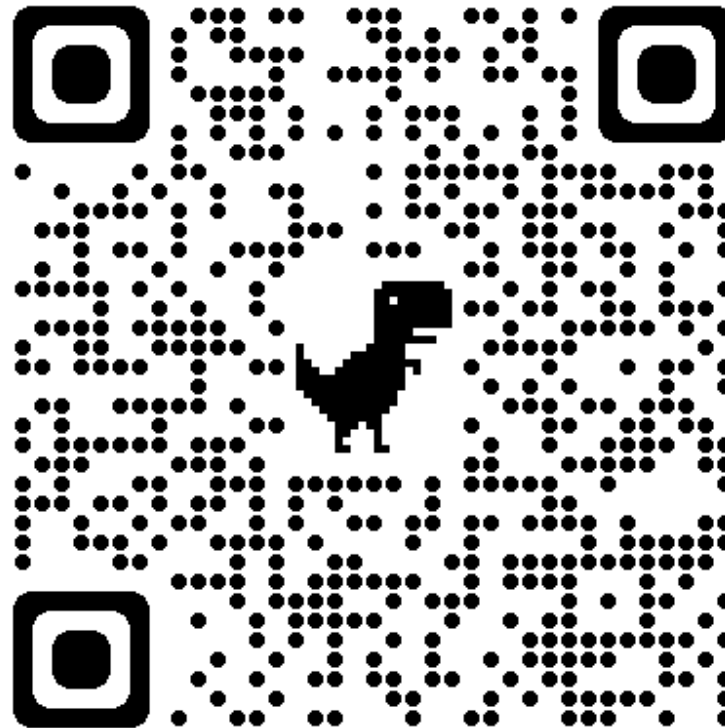
Pan Tadeusza

Adama Mickiewicza to:...

Przebieg lekcji 1

- <http://linoit.com/users/Kamiliana11/canvases/Pan%20Tadeusz%20>

Przebieg lekcji 1

Następnie poproś uczestników zajęć, aby po kolei odczytali swoje odpowiedzi („rundka” powinna mieć charakter dobrowolny, aby zaktywizować uczniów na początku zajęć). Zapisuj propozycje zgłoszone przez uczniów, z tych zapisów wyłoni się sposób postrzegania tego dzieła przez uczniów.

(Jeśli uznasz, że Twoi uczniowie są do tego gotowi, zainicjuj dyskusję, czym dla współczesnych młodych ludzi jest utwór Mickiewicza, jaką wiedzę z niego czerpią, jak odbierają go z perspektywy swoich doświadczeń i przeżyć, a jak sytuują to dzieło badacze. Staraj się, aby każdy uczestnik dyskusji uzasadnił swoje zdanie.)

Przebieg lekcji 1

2. PROJEKCJA ANIMACJI

Poproś, aby w trakcie projekcji adaptacji filmowej fragmentu *Pana Tadeusza* uczniowie zwrócili uwagę na elementy łączące adaptację z pierwowzorem literackim oraz różnice. Poproś też, aby przyglądali się elementom formalnym filmu, zwrócili uwagę na sposób przedstawiania świata Soplicowa i bohaterów.

Przebieg lekcji 1

3. PRACA W PARACH

Jeśli uczniowie nie znają filmów non camerowych, projekcja zapewne będzie dla nich zaskoczeniem, zwłaszcza, że chodzi o adaptację pomnikowego dzieła literatury polskiej. Pozwól uczniom w parach wymienić poglądy na temat obejrzanej animacji, a następnie poproś, aby na forum klasy podzielili się swoimi wrażeniami. Zapytaj uczniów:

- Co sądzą o takiej wersji fragmentu *Pana Tadeusza*?
- W jakim stopniu taka wizja epopei narodowej odpowiada wyobrażeniom odbiorców?
- Co najbardziej zaskakuje w tym filmie?
- Dlaczego autor na planszach początkowych informuje, jaką techniką wykonana została animacja?
- Czy jest coś, co przeszkadza w jego odbiorze?

Przebieg lekcji 1

4. BURZA PYTAŃ

Poproś uczniów, aby sformułowali jak najwięcej pytań, które im się nasuną w związku z obejrzanym filmem (metoda „burzy pytań” – analogiczna do burzy mózgów, aktywizuje uczniów, pobudza ich ciekawość i otwartość, a przy tym zadawane pytania otwierają różne kierunki analityczne oraz interpretacyjne utworu). Zapisz te pytania na tablicy i poinformuj, że w dalszej części zajęć odpowiesz na wiele z nich.

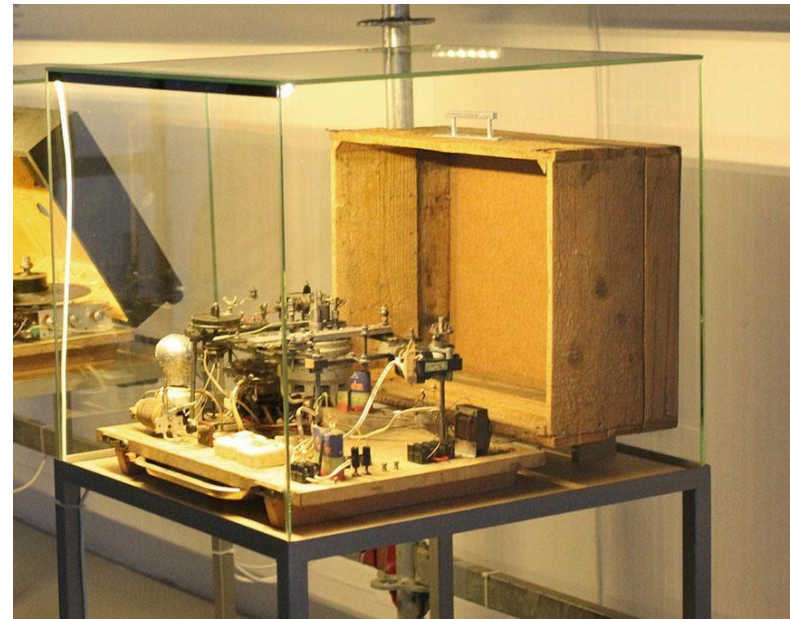

Przebieg lekcji 1

5. ANTONISZ – PRZEDSTAWIENIE SYLWETKI

Zapoznaj uczniów z podstawowymi informacjami na temat Juliana Józefa Antonisza (właściwe nazwisko Antoniszczak zostało przez artystę skrócone, aby nie mylić go z bratem Ryszardem, który również tworzył animacje).

Zapoznając uczniów z procesem powstawania filmu non camerowego, wykorzystaj fragmenty filmu *Jak Antoniszczak robił świat* (część 1 - od 3:20 do 7:15, część 2 od 5:25 do 6:15) lub dłuższe.

Po lekcji 1

6. PRACA DOMOWA

Jeśli druga część zajęć odbędzie się w innym dniu, poproś uczniów o wykonanie pracy domowej: podziel klasę na 4 grupy i poproś o wykonanie zadań opisanych w materiale pomocniczym nr 1.

Po lekcji 1

Grupa 1

Przeczytajcie tekst Krzysztofa Stanisławskiego: *Rękodzieło Juliana Antonisza*, dostępny na stronie internetowej Filmoteki Szkolnej i odpowiedzcie na pytania:

1. Jaką postać artysty rysuje w swoim artykule K. Stanisławski?
2. Jaki jest stosunek autora artykułu do twórczości Antonisza?

Grupa 2

Przeczytajcie wywiad Bogdana Zagroby z Julianem Antoniszem *Film bez kamery, czyli oko w oko z Julianem Antoniszem*, dostępny na stronie internetowej Filmoteki Szkolnej i odpowiedzcie na pytania:

1. Jakim człowiekiem i artystą jawi się bohater wywiadu?
2. W jaki sposób mówi o swojej twórczości?

Wypiszcie z tekstu krótkie cytaty z wypowiedzi Antonisza, które najlepiej go charakteryzują jako twórcę.

Po lekcji 1

Grupa 3

Przeczytajcie tekst Andrzeja Kołodyńskiego *Tysiąc i jeden drobiazgów Juliana Antonisza*, dostępny na stronie internetowej Filmoteki Szkolnej i odpowiedzcie na pytania:

1. Jaki portret artysty tworzy w swym tekście A. Kołodyński?
2. Jakie cechy twórczości Antonisza akcentuje autor i jak ja sytuuje w historii polskiej animacji?

Grupa 4

Przeczytajcie wywiad z Antoniszem *Pantograf, chromograf i Antoniszczak*, przeprowadzony przez Katarzynę Emil, dostępny na stronie Filmoteki Szkolnej i odpowiedzcie na pytania:

1. Czego, na temat Antonisza-artysty, dowiedzieliście się z wywiadu?
2. W jaki sposób artysta mówi o swoich filmach?

Wypiszcie z tekstu krótkie cytaty z wypowiedzi Antonisza, które najlepiej go charakteryzują jako twórcę.

Przebieg lekcji 2

1. PORTRET ANTONISZA-ARTYSTY

Drugą lekcję rozpocznij od nawiązania do pracy domowej i rozdania poszczególnym grupom kartek A4 z wydrukowanym na środku zdjęciem Juliana Antonisza (materiał pomocniczy nr 2). Poproś uczniów, aby w ramach grup porównali wyniki swojej pracy oraz stworzyli wspólny portret Antonisza-artysty i zapisali efekty swojej pracy na kartce ze zdjęciem reżysera – forma graficzna zapisu zależy od uczniów. Następnie poproś, aby przedstawiciele poszczególnych grup omówili efekty swojej pracy i wspólnie stworzyli portret artysty, z wypisanymi najważniejszymi jego cechami oraz charakteryzującymi go cytatami z wywiadów. Upředź uczniów, że do stworzonego portretu wrócicie pod koniec zajęć.

Przebieg lekcji 2

2. PRACA W GRUPACH

Poinformuj uczniów, że w kolejnej części zajęć zostaną podzieleni na dwie główne grupy: **tropicieli znaczeń** oraz **tropicieli formy** w filmie J. J. Antoniszczaka.

Podziel uczniów na dwie części i rozdaj uczniom instrukcję pracy (materiał pomocniczy nr 3).

Następnie podziel uczniów na grupy 4-osobowe tak, aby w każdej z nich było 2 tropicieli formy i 2 tropicieli znaczeń i rozdaj karty pracy (materiał pomocniczy nr 4) oraz wyjaśnij, na czym będzie polegało zadanie. Przydziel poszczególnym grupom wypełnienie kolejnych części tabeli (po 2 -3 punkty – zależnie od ilości utworzonych grup 4-osobowych).

Instrukcja dla „tropicieli”

Waszym zadaniem będzie wspólna z przedstawicielami grupy tropicieli formy analiza fragmentu filmu. Wykonując swoją pracę, skoncentrowanie się na warstwie znaczeniowej filmu. Analizując poszczególne znaczenia zwróćcie uwagę:

- Jaką wiedzę na temat świata przedstawionego oraz bohaterów przekazują kolejne fragmenty filmu?
- Jakie postacie wysuwają się na plan pierwszy (czego się o nich dowiadujemy z ich słów zachowania i stroju?)
- Jaki obraz Soplicowa maluje Antonisz?
- Jaki obraz polskiej szlachty ukazuje autor filmu (jakie elementy na to wskazują)?
- Jaki obraz walki wojsk napoleońskich został w filmie ukazany?
- W jaki sposób środki formalne wpływają na warstwę znaczeniową?

Wspólnie uzupełnijcie fragment tabeli, zapiszcie też wnioski dotyczące autorskiej wypowiedzi artysty na temat adaptowanego dzieła.

Instrukcja dla „tropicieli”

Waszym zadaniem będzie wspólna z przedstawicielami grupy tropicieli znaczeń analiza fragmentu filmu. Wykonując swoją pracę skoncentrowanie się na warstwie formalnej filmu. Analizując poszczególne elementy formalne zwróćcie uwagę:

- Jakie są rysunki Antonisza (zwróćcie uwagę na kreskę, precyzję itd.)?
- Jaki wpływ rozedrgana, migotliwa animacja wpływa na odbiór filmu i jego warstwę znaczeniową?
- Jakie plany filmowe dominują (zwróćcie uwagę na funkcję zbliżeń i detali)?
- Jaki rodzaj montażu występuje (zwróćcie uwagę na „zapętloną” powtarzalność sekwencji ruchu)?
- Jakie kolory dominują?
- Czym charakteryzuje się warstwa znaczeniowa (lektor, muzyka – mechanicznie brzmiący, uproszczony polonez, dźwięki onomatopieczne)
- Jakie znaczenie dla odbioru dzieła ma fakt, że tekst czyta dziecko?

Wspólnie uzupełnijcie fragment tabeli, zapiszcie też wnioski dotyczące autorskiej wypowiedzi artysty na temat adaptowanego dzieła.

Material pomocniczy nr 4

Analiza filmu *Pan Tadeusz. Księga I. Gospodarstwo*

Filmoteka Szkolna

Wydarzenia	Warstwa formalna		Warstwa znaczeniowa	Wnioski dotyczące autorskiej wypowiedzi artysty
	Obraz	Dźwięk		
1. Przyjazd Tadeusza do Soplicowa				
2. Spacer po domu i wspomnienia Tadeusza				
3. Spotkanie z Zosią				
4. Powitanie z Wojskim a później z Sędzią				
5. Zachód słońca w majątku Sopliców				
6. Wieczera w zamku.				
7. Nauki Sędziego i Podkomorzego kierowane do uczestników				
8. Klótnia o psy myśliwskie (Kusego i Sokoła)				
9. Polowanie				
10. Wieczór w domu Sędziego				
11. Walki wojsk napoleońskich				

Przebieg lekcji 2

Wyświetl ponownie film J. J. Antonisza *Pan Tadeusz. Księga I. Gospodarstwo*.

Po upływie 6-8 minut poproś uczniów, aby kolejno przedstawili efekty swojej pracy oraz innych, aby komentowali i uzupełniali wypowiedzi.

Głównym celem tego ćwiczenia, obok doskonalenia umiejętności analizowania filmu pod kątem treściowym i formalnym, jest zwrócenie uwagi uczniów na cechy indywidualnego, autorskiego odczytania fragmentu dzieła Mickiewicza przez Juliana Antonisza, cel wypowiedzi artysty oraz odbiór tej wypowiedzi przez współczesnego widza. Wypracowane wspólnie wnioski zapiszcie w tabeli.

W trakcie omawiania wyników pracy pozostali uzupełniają puste fragmenty, aby w ten sposób stworzyć notatkę z zajęć.

Przebieg lekcji 2

3. DYSKUSJA

Zainicjuj dyskusję na temat tego, jak uczniowie oceniają poznaną adaptację dzieła Mickiewicza. Zacytuj fragment tekstu K. Stanisławskiego *Rękodzieło Juliana Antonisza*:

(...) Antonisz ze swoimi tandetnymi środkami wyrazu bierze się nawet za „Pana Tadeusza” - zakrawać to może na świętokradztwo.

Zapytaj o stosunek uczniów do tej wypowiedzi, czy zgadzają się z nią?

W jaki sposób Antonisz przekazuje „Pana Tadeusza” odbiorcom? Jako pomnikowe dzieło polskiego romantyzmu? Zastanówcie się jak wersja Antonisza ma się do wersji Wajdy? Czy Waszym zdaniem fakt, że film powstawał w czasach PRL odbił się w jakiś sposób na jego formie?

Przebieg lekcji 2

4. PODSUMOWANIE

Na podsumowanie zajęć poproś uczniów, aby przypomnieli sobie cechy artysty romantycznego, a następnie skonfrontujcie te cechy z cechami Antonisza zgromadzonymi na portretach sporządzonych na początku lekcji. Jakie wnioski można wyciągnąć?

Podziękuj uczniom za pracę i poproś, aby na zakończenie każdy z nich uzupełnił zdanie: *Podczas dzisiejszych zajęć.... (dobrowolna „rundka).*

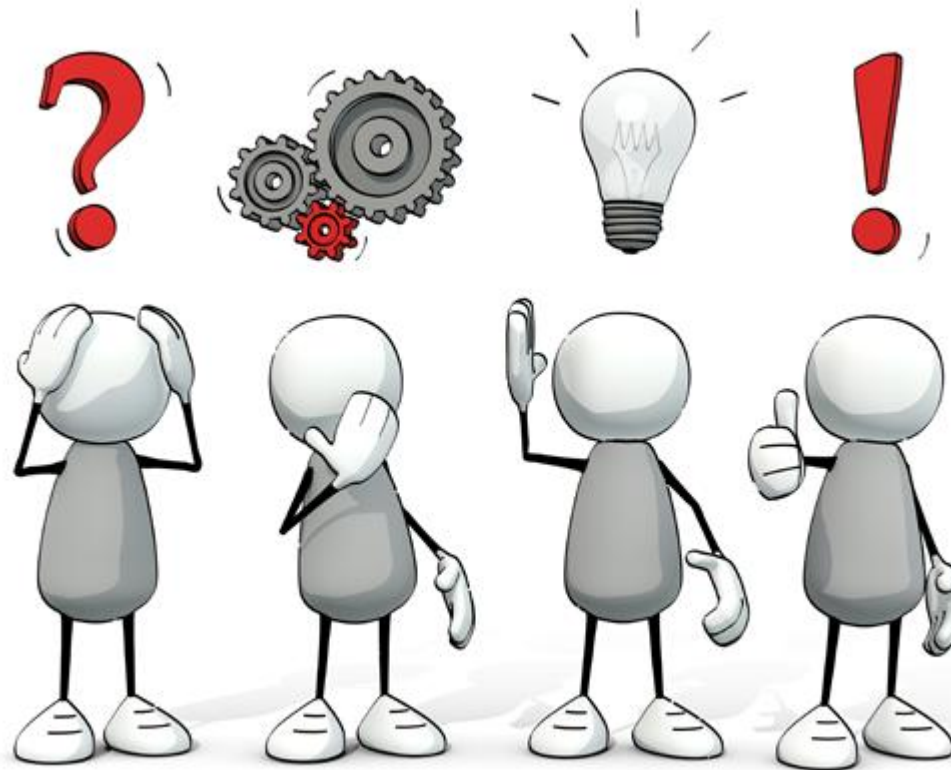
Po lekcji

5. PROPOZYCJE PRACY DOMOWEJ

I Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem, że film Antonisza polemizuje ze stereotypami narosłymi przez lata na dziele Mickiewicza? Uzasadnij swoją wypowiedź.

II W jednym z wywiadów J. Antonisz powiedział: *Pulsująca kraina non camery to jedyne antidotum na istniejącą obok paranoiczną rzeczywistość*. Rozwiń słowa reżysera, uwzględniając to, w jakich czasach żył i tworzył. Przygotowując się do napisania pracy, obejrzyj w całości dwie części filmu *Jak Antoniszczak robił świat* (dostępnego na www.youtube.pl).

Q&A

Dziękuję za uwagę!

spotkanie prowadziła
Kamila Kołacz

